

Forfattere:

Hilde Løkke-Sørensen, Veterinær, Grue Dyreklinikk, Kirkenær
Mary Dulac RDH, MPH, Tannpleier, Grue Dyreklinikk, Kirkenær

Hevelse under øyet
pga betennelse
i rota på rovtanna

EN BRUKKET HUNDETANN ER VEL IKKE VOND??

Dessverre er det mange hunder som har en ubehandlet brukket tann, noe som er et vanlig munnproblem hos hunder.

Hunder har samme type nervesystem som hos oss mennesker og vi skal ut ifra dette anta at hunder vil føle en lignende smerte over en brukket tann slik som oss.

Smerteytring hos hund er annerledes enn det de fleste av oss ville tro, de "hyler" sjeldent av slik type smerte, men kan gi oss andre signaler som er nevnt nedenfor.

Smertesignaler din hund kan gi generelt av ubehag i munnen (tannkjøtt sykdommer, slitasje, tannbrudd osv) kan være følgende:

- *Hunden er blitt roligere, trekker seg noe tilbake*
- *Hunden kan faktisk bli mer irritabel*
- *Tygger på andre side av tannbruddet, unngår i større grad hardt fôr/tyggebein*
- *Sikler mer en vanlig*
- *Bli mer kontaktsøkende/klengete*

Hvordan oppdager du som er eier ett tannbrudd?

- Ved tannpuss er det lett å kontrollere tennene samtidig som man pusser
- Hvis hunden har en hevelse under øyet kan det være en tannbyll
- Når hunden sikler eller viser andre "smerteteg" (se ovenfor)

- Hvis du finner en rød "kvise" i tannkjøttet kan det være tannrotbetennelse.

Hva er et tannbrudd og hvordan ser det ut?

Et tannbrudd kan være tvers over tanna slik at blod og nervekanalen kommer til syne som et rødt blødende punkt midt i tannas bruddflate (dette punktet forandres til svart når det har gått noen uker etter tannbruddet).

Tannbrudd på rovtann

Dette er den hyppigste form for tannbrudd, men et brudd kan også være på langs av tanna eller kanskje bare en skive av tannemaljen kan være brukket av.

En brukket hjørnetann med åpen nervekanal

Noen tannbrudd er også dekket av tannstein slik at nerven og bruddet til tanna ligger skjult under tannstein og dermed er

det vanskelig å oppdage dette for deg som eier.

For å unngå smerter tygger ofte hunden på andre siden av den brukne tanna og her dannes det mye tannstein pga lite tygging.

De tennene som oftest brytter er fremtennene (incisiver), jekselrovtanna oppe (P4) eller hjørnetennene (caninus) av de permanente tennene. Noen valper brytter hjørnetennene også, før de skal felles ved 5-6 mnd alder, og da kan det skape problemer for hunden pga smerte og skade på den kommende permanente hjørnetann.

Veterinæren vil sjekke din hunds tannstatus når den skal ha sin årlige vaksine.

Ingen hund skal gå rundt med en ubehandlet brukket tann !!!!!

Hvaskjer med en tann som er brukket?

En tann som brytter slik at nervekanalen kommer til syne, enten blødende eller som en rosarødt prikk, fører til at tanna er utsatt for bakterier som trenger ned i nervekanalen ned mot rotspissen.

Nede ved rotspissen lager bakteriene en "ballongaktig" betennelse slik at det over tid kan føre til en hevelse under øyet, hvis det er snakk om en jeksel som er brukket. Noen ganger kan du bare se en "kvise" i tannkjøttet som kan indikere en tannrotbetennelse.

Et tannrøntgenbilde av en slik brukket tann avslører en betennelse og ut fra dette bildet anbefaler veterinæren hvilken type behandling som foretrekkes.

(Foto øverst på siden viser hvordan en tannrotbetennelse kan resultere i at hunden får hevelse under et øye.)

En tannrotbetennelse kan føre til at tanna over tid kan løsne, da holdeapparatet til tanna samt beinstrukturen rundt tanna blir betent og mister sin festefunksjon. Når

betennelsen har kommet så langt har hunden hatt det vondt i flere måneder.

Slitasje på jekslene

Slitte tenner kan forveksles med tannbrudd da det kan se noe likt ut - dvs korte og slitte tannkroner med en brun prikk i midten som er en slags reparasjon fra tanna selv. Disse tennene bør også sjekkes da det kan føre til samme slags betennelse som hos en brukket tann.

Viser tannbrudd med betennelse ved den ene rotpisspen (tegner: Trond Rømoe)

Hvordan skal et tannbrudd behandles?

Et tannbrudd kan ha stor variasjon alt fra at nesten hele tannkronen (den delen av tanna som er synlig over tannkjøttet) er borte, til bare et tynt lag av det ytterste delen av emaljen på tanna.

Et tannbrudd skal ikke kun behandles med antibiotika da betennelsen i rotkanalen vil komme tilbake når antibiotikakuren er over.

Av et tannbrudd bør det alltid tas noen tannrøntgenbilder for å vurdere omfanget av bruddet, dvs hvor mye av tanna er skadet og evt nabotenner og kjevebein.

Ut ifra disse røntgenbildene og hundens helse og bruksområde, vil da en behandling foreslås av den tannbehandlende veterinær.

Tannbehandling hos hund tas ikke utgangspunkt i det kosmetiske, men i hundens funksjonelle bruk av tennene.

1) Rotfylling er vanligvis en metode som brukes til en tann som har store deler av tannkronen inntakt eller hvor en trekking ikke er å anbefale. Hjørnetannene og rov-

tennene, som har en viktig funksjon i hundens bitefunksjon, bør helst beholdes.

Ved rotfylling renses man ut rotkanalen slik at det ikke er flere bakterier igjen. Man fyller den så igjen da bakterier ikke skal kunne trenge ned å lage betennelse. Ved rotfylling er tanna død og noe skjøre enn en frisk tann, men kan fungere bra i hundens bite/tyggefunksjon.

Hos noen hunder kan det settes på en krone hvis mye av kronesubstansen er borte slik at denne krone kan hjelpe med til å opprettholde bite/tyggefunksjonen.

Hos hunder under 2 år kan en rotfylling vanligvis ikke benyttes da tannas nervekanal er stor og rotspissen ennå ikke ferdig utviklet. Her blir ofte en partiell rotfylling foretrukket.

2) Trekking er en metode som ofte blir brukt hvis tanna er så betent og løs at en rotfylling ikke lar seg gjør eller hvis store deler av tannkronen er ødelagt. Ofte må en slik tann fjernes operativt hvor da tannkjøttet og beinsubstansen blir fjernet før tanna trekkes. Tannkjøttet sys da sammen igjen og ny beinsubstans vil vokse til der hvor tanna satt.

3) Partiell rotfylling vil oftest bli brukt der for eksempel en hjørnetann er nylig brukket (få timer tilbake) og hvor da selve tanna holdes i live ved at bare den delen av nerven som er betent og skadet blir fjernet. Rotkanalen plomberes igjen og vil da "leve" videre.

Hva er årsaken til de fleste tannbrudd?

Årsaken til tannbrudd kan være så mangt, men oftest er det et uhell i lek med stokker, stein eller lignende eller rett og slett i kraftig lek med andre hunder.

Gnaging på dyreknokler er en stor hovedårsak til at rovtanna blir brukket da bein er veldig hardt for tennene. Unngå derfor dette og gi heller huden hudbein, griseører, tørrfisk o.l å gnage på!

Hunder som kjeder seg i hundegård er utsatt for biting i netting slik at hjørnetennene gradvis blir "saget av" og tilslutt brekker helt.

En hjørnetann som er brukket og som er slitt pga gnaging på netting i hundegård

Tannkjøttssykdommer kan også gjøre at tennene blir skjøre og at de brekker ved gnaging på mindre harde gjenstander.

Ulykker med hestespark og bil fører ofte til at flere tenner blir brukket eller trykket opp i tannkjøttet og dette bør undersøkes av veterinær umiddelbart.

Hestespark i munnen som har ført til flere brukne tenner

Da din hunds tannhelse er viktig for dens funksjon og trivsel i dagliglivet er det viktig at dere som hundeeiere sjekker din hunds tenner jevnlig ved tannpuss.

På denne måten kan du oppdage hvis tegn til en brukket tann eller at tannkjøttet er betent?

Referanser:

Shipp/Farenkrug: Practitioners Guide to Veterinary Dentistry, First Edition, Beverly Hills 1992, Dr. Shipp's Laboratories, s. 78, 79, 81 - 89.

Crossley/Penman: Manual of Small Animal Dentistry, Second Edition, Cheltenham 1990, British Animal Veterinary Association, s. 160 - 164.

Harvey/Emily: Small Animal Dentistry, St. Louis 1993, Mosby, s. 156 - 213.

Wiggs/Lobprise: Veterinary Dentistry, Principles & Practice, Philadelphia 1997, Lippincott-Raven, s. 280 - 349.

L.Lønnsås/B.Ranheim: Orion Pharma Fagserie 1, Smertebehandling hos hund og katt.